

Aan de leden van de Commissie van OCW
Tweede Kamer der Staten Generaal
Postbus 20118
2500 EA DEN HAAG

Amsterdam, 9 oktober 2006

Geachte commissieleden,

Naar wij hebben begrepen nadert de besluitvorming over de herziening van de cultuurnotasystematiek zijn voltooiing op 16 oktober aanstaande. Er is veel over dit onderwerp geschreven en gedebatteerd. De onvrede over de huidige systematiek, de onduidelijkheid over de uitwerking van de nieuwe plannen, plus de discussie over de invoering van het Britse Arts council-model, maakten het erg moeilijk een positie in te nemen.

Op dinsdag 12 september jl. vond in De Balie in Amsterdam een debat plaats waarin de verschillende modellen en alternatieven nog eens op een rijtje werden gezet en een poging werd gedaan om een schets van het toekomstige culturele landschap te geven aan de hand van deze modellen. Dat bood ons de gelegenheid om een aantal conclusies te trekken die breed worden gedragen door het culturele veld.

Kort gezegd komen die conclusies op het volgende neer:

- begin niet aan een Arts council-model
- geen technocratische maar inhoudelijke argumenten moeten het debat bepalen
- nieuwe structuren moeten leiden tot minder en niet meer bureaucratie
- een integrale inhoudelijke visie op het culturele veld moet uitgangspunt blijven.

Dit alles heeft geleid tot een drietal aanbevelingen die wij u hierbij graag presenteren:

1. INHOUDELIJKE EN ARTISTIEKE GRONDEN VOOROP

Plaats artistieke en inhoudelijke overwegingen consequent voorop. Bij het adviseren over instromen en doorstromen in het bestel, bij het beoordelen van instellingen en bij het verdelen van middelen. Voor een vitale en maatschappelijk bewuste kunst- en cultuursector is uitdrukkelijke samenhang tussen groot, midden en klein, oud en nieuw, traditioneel en experimenteel, disciplinair en interdisciplinair aanbod een voorwaarde.

We zien hier een verantwoordelijke taak weggelegd voor de Raad voor Cultuur. Deze moet zich ontwikkelen tot een sterk, gezaghebbend orgaan dat alle expertise in huis heeft om strategisch te adviseren en met enige distantie overzicht te hebben over het volledige beleidsterrein. Dus niet alleen op instellingen die in een nieuw stelsel eventueel direct onder het ministerie vallen maar ook op de importantie van instellingen die bij de fondsen ondergebracht zijn. Deze versterkte Raad voor Cultuur dient de inhoudelijke en artistieke ontwikkeling centraal te stellen en de verdeling van middelen op grond daarvan te formuleren.

Op verzoek van de Minister komt de Raad voor Cultuur begin 2007 met een integrale sectoranalyse, die leidt tot een definiëring van de culturele basisinfrastructuur, waarin alle disciplines vertegenwoordigd zijn. Op basis hiervan zal het mogelijk zijn om categorieën en functies vast te stellen. Wij vinden dat deze indeling in categorieën en functies - door de Raad voor Cultuur - niet op basis van budgettaire omvang, maar op basis van kwaliteit en betekenis voor de sector moet worden vastgesteld. Wij willen geen verstard stelsel, maar een cultuurpolitiek universum waarin ruimte wordt gemaakt voor verrassende, oorspronkelijke ontwikkelingen en bijzondere artistieke kwaliteit van hoge zeggingskracht.

2. TRANSPARANTE BESLUITVORMING

Besluitvorming dient te allen tijde op transparante, democratisch gecontroleerde wijze en op basis van heldere criteria plaats te vinden.

Een groot bezwaar van het Arts council-model is dat daarin beoordeling, advisering en verdeling zich in één hand bevinden. Politieke verantwoording en betrokkenheid ontbreken in dit model volledig. Iets dergelijks dreigt als de voorstellen van *Verschil Maken* ertoe zouden leiden dat een groot aantal instellingen uit de cultuurnota wordt gehaald en bij de fondsen ondergebracht.

Instellingen dienen te worden beoordeeld door terzake kundigen uit de sector zelf. Wij steunen de gedachte dat er meer politieke ambitie en betrokkenheid moet worden georganiseerd bij de culturele infrastructuur, maar vinden dat het principe van het *peer review* niet mag worden losgelaten. Niet bij de vaste infrastructuur (advies), maar al helemaal niet bij de puur artistieke beslissingen over aanvullende en oppositionele artistieke signatures.

Wij waarschuwen tegen de tendens om teveel geld buiten de cultuurnota om te verdelen, op basis van instrumentele criteria zoals *Cultuur en school*, *Actieplan cultuurbereik*, *Cultuur en economie* en *Culturele diversiteit*.

Hierdoor worden veel subsidiestromen aan het toezicht en het overzicht van de Raad voor Cultuur onttrokken. De Raad wordt daarbij bovendien in een reagerende en uitvoerende rol gedwongen, wat het gezag van de Raad niet ten goede komt. Ook wordt op den duur de samenhang tussen instellingsbeleid (cultuurnota) en instrumenteel beleid er niet helderder op.

Er moet daarnaast duidelijkheid zijn over de relatie tussen de Raad voor Cultuur en de fondsen. Taakverdeling en inrichting van de fondsen moeten zijn vastgelegd en de Raad voor Cultuur moet toezicht blijven houden op het functioneren van de fondsen. Niet alleen technisch, maar ook inhoudelijk. Dat is nu nog onvoldoende het geval. Fondsen dienen jaarlijks beoordelingen en bestedingen te verantwoorden.

Er moeten tot slot meer ambitieuze afspraken worden gemaakt tussen rijk en regio. De waardevolle cultuurconvenanten tussen Rijk, provincies en gemeenten - waar veel instellingen van afhankelijk zijn - moeten beter worden benut om culturele infrastructuren te verstevigen en te ontwikkelen. Het Rijk moet meer gebruik maken van de cultuurpolitieke dynamiek in het land. Wel vinden wij dat in het convenantoverleg bij het Rijk de artistieke kwaliteit voorop moet blijven staan.

Cultuur zonder kwaliteit erodeert onze beschaving en daarmee de ziel van onze samenleving.

Ook internationale reflectie is onontbeerlijk.

3. TERUGDRINGEN BUREAUCRATIE

Positief aan *Verschil Maken* is dat niet elke vier jaar alle inhoudelijke discussies en alle individuele subsidiebeslissingen op één hoop worden gegooid. Meer flexibiliteit in duur en soort van de subsidies, adequate (overgangs)regelingen voor instroom, doorstroom en uitstroom worden door iedereen gewenst.

Er bestaan echter grote twijfels of de nieuwe voorstellen van de minister werkelijk zullen leiden tot het terugdringen van de bureaucratie. Haal daarom niet onnodig veel overhoop en zorg voor samenhang tussen de subsidiestromen.

Overheveling van instellingen uit de cultuurnota naar de fondsen moet niet leiden tot ingewikkelder besluitvormingsprocessen met het oog op provincies en gemeenten.

Het naast elkaar bestaan van drie landelijke subsidiestromen moet niet tot extra hindernissen en meer rompslomp leiden. Dit betekent dat er op het Ministerie van OCW en ook bij andere betrokken overheidsorganen voldoende expertise beschikbaar moet zijn en dat de Raad voor Cultuur de expliciete taak krijgt om over de samenhang te waken.

TOT SLOT

Wij zijn nog in afwachting van het advies van de Raad voor Cultuur over de nota *Verschil Maken*. Mocht dit advies nog aanleiding geven tot verdere reactie, dan komen we daarop graag terug. Wij rekenen op een voor de cultuursector vruchtbaar debat, waaruit we hernieuwde inspiratie kunnen putten en een nieuw perspectief ontstaat.

Met vriendelijke groeten

Namens de leden van Kunsten '92

Ad 's-Gravesande
voorzitter

cc.: Minister van OCW, M. van der Hoeven; Raad voor Cultuur, E. Swaab.